

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 3199

Λριθ.

ΑΘΗΝΗΣ ΤΗ. 15^η Ἰουλίου 2020

Διεκπ. 1346

Πρὸς
τὸ Ἑλληνικὸ Τμῆμα
τοῦ Διεθοῦς Συμβουλίου Μνημείων καὶ Τοποθεσιῶν
(ΕΛΛΗΝΙΚΟ ICOMOS)
Ἐνταῦθα

Ὅπως γνωρίζετε τὸ τουρκικὸ κράτος ἔχει ἐπικυρώσει ἀπὸ τὴν 16.3.1983 τὴ Διεθνή Σύμβαση γιὰ τὴν Προστασία τῆς Παγκόσμιας Πολιτιστικῆς καὶ Φυσικῆς Κληρονομιάς (Unesco Παρίσι 1972).

Ὁ Ναός τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας θεμελιώθηκε ἀπὸ τὸν Χριστιανὸ Αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό, ἐγκαινιάσθηκε τὴν 27^η Δεκεμβρίου τοῦ 537 μ.Χ. καὶ προορίσθηκε ὡς χώρος ἐκκλησιαστικῆς λατρείας, ἀφιερωμένος στὴ Σοφία τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Πρόκειται γιὰ ἀριστούργημα ἀρχιτεκτονικῆς μεγαλοφυΐας καὶ εἶναι παγκοσμίως διάσημος ὡς ἓνα κατ' ἔξοχὴν μνημεῖο τοῦ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἡ ἀξία του παραμένει οἰκουμενικὴ ἐπειδὴ ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ὑπερεθνικὴ καὶ οἰκουμενικὴ ἀκτινοβολία.

Μετὰ τὸ 1453 ὁ Ναός τῆς Ἁγίας Σοφίας μετατράπηκε σὲ ἰσλαμικὸ τέμενος. Ἀπὸ τὸ 1573 ὁ Ναός τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τὰ στοιχεῖα του ὑπέστησαν φθορὴ ἀπὸ τὸ Ὄθωμανικὸ Κράτος (καταστροφὴ χριστιανικῶν στοιχείων τοῦ Ναοῦ, ἀποξήλωση ἢ ἐπικάλυψη ψηφιδωτῶν, ἐπένδυση τοίχων μὲ ἰσλαμικὰ μοτίβα προκειμένου νὰ καλυφθοῦν οἱ χριστιανικὲς ἀγιογραφίες) καὶ προσθήκες, ἄσχετες μὲ τὸν προορισμὸ πού εἶχε κατὰ τὸν χρόνον ἀνέγερσής του (προσθήκη μιναρέδων, προσθήκη ἰσλαμικῶν συμβόλων Χαλίφηδων στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Ναοῦ), προκειμένου νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς ἰσλαμικὸ τέμενος. Ἡ χρῆση αὐτὴ ἀπέβλεπε νὰ συμβολίσαι πολιτικὰ τὴν κατάκτηση τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπὸ τοὺς Ὄθωμανούς.

Μὲ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Τουρκίας τῆς 24^{ης} Νοεμβρίου 1934, ὁ Ναός μετατράπηκε σὲ μουσεῖο ἀναγνωρίζοντας τὸν μνημειακὸ του χαρακτήρα καὶ διατηρῶντας τὸ χριστιανικὸ του ὄνομα (Hagia Sofia).

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1931 ἐπετράπη στὸν Thomas Whittemore νὰ προχωρήσει σὲ ἀποκάλυψη ὀρισμένων σπουδαίων ψηφιδωτῶν πού ἀπεικονίζουν τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὴ Θεοτόκο, Ἁγίους τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ χριστιανούς αὐτοκράτορες τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Πρόσφατα ἀποκαλύφθηκαν καὶ ἄλλες χριστιανικὲς ἀρχαιότητες πού εἶχαν καλυφθεῖ ἀπὸ τοὺς Ὄθωμανούς (ψηφιδωτὰ μὲ ἐξαπτέρυγους ἀγγέλους).

Στὴν 10 Ἰουλίου 2020 ἀνακοινώθηκε ὅτι τὸ τουρκικὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας ἔκανε δεκτὴ αἴτηση ἀνάκλησης τοῦ «Συνδέσμου Προσφορᾶς στὰ Βακούφια, τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα καὶ τὸ περιβάλλον», ἀνακάλεσε ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Τουρκίας τῆς 24^{ης} Νοεμβρίου 1934 καὶ ἐπέτρεψε τὴ μετατροπὴ τοῦ μνημείου σὲ ἰσλαμικὸ τέμενος.

Ουσιαστικά η απόφαση του τουρκικού Συμβουλίου της Έπικρατείας μετατρέπει εκ νέου τον Ναό της Άγίας Σοφίας από μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς σε σύμβολο κατάκτησης. Επιπλέον η απόφαση του τουρκικού Συμβουλίου Έπικρατείας επιτρέπει στο Τουρκικό κράτος να χρησιμοποιεί ένα μνημείο του Χριστιανικού πολιτισμού με τρόπο που αποβλέπει να προβάλλει την Ανατολική Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία, αλλά και τις λοιπές ανά τον κόσμο χριστιανικές όμοιότητες, καθώς ο Ναός αυτός αποτελεί για τους χριστιανούς ανά τον κόσμο ένα από τα διασημότερα και αρχαιότερα δείγματα χριστιανικής ναοδομίας μνημειακών διαστάσεων.

Στό ίδιο κλίμα, ανακοινώθηκε από τη Διεύθυνση Θρησκευτικών Υποθέσεων της Τουρκίας ότι θα καλύπτονται οι χριστιανικές αγιογραφίες του μνημείου κατά τη διάρκεια των ισλαμικών προσευχών μέσα στο μνημείο (δηλαδή πέντε φορές την ημέρα) και δεν θα επιτρέπεται η είσοδος κοινού κατά τη διάρκεια των προσευχών. Επομένως, θα περιορίζεται ή ελεύθερη πρόσβαση κοινού σε όρισμένες ώρες και θα καλύπτονται τα χριστιανικά στοιχεία του Ναού, ακρωτηριάζοντας με αυτόν τον τρόπο βάνουσα την εικόνα και την ακεραιότητα του μνημείου, προκειμένου να καταστεί ισλαμικό τέμενος. Είναι επίσης προφανές ότι οι εργασίες συντήρησης των χριστιανικών αρχαιοτήτων του Ναού θα ανασταλούν, καθώς δεν συμβιβάζονται πλέον με τη νέα χρήση του μνημείου.

Τόν Ναό επισκέπτονται χριστιανοί προσκυνητές από όλο τον κόσμο, μεταξύ των οποίων και μέλη της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι οποίοι δεν θα έχουν ακώλυτη πρόσβαση στο μνημείο εν όψει της μετατροπής του σε ισλαμικό τέμενος και της απόκρυψης των χριστιανικών αρχαιοτήτων του (ψηφιδωτών κ.λπ.).

Για τους λόγους αυτούς αιτούμαστε να ασκήσετε τις αρμοδιότητές σας κατά τις Διεθνείς Συνθήκες για την προστασία του μνημείου και να εκδηλώσετε την αντίθεσή σας στη μετατροπή του σε ισλαμικό τέμενος.

† Αρχικών Ξεραμέως β', Πρόεδρος.



Ο Αρχιεπίσκοπος

† Ο Ωρεών Φιλόθεος

Κοινοποιήσεις:

1. Παναγιώτατο Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως και Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο
2. Ξεχωτάτη κ. Αικατερίνη Σακελλαροπούλου Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας
3. Ξεχωτάτο κ. Κυριάκο Μητσοτάκη Πρόεδρο της Ελληνικής Κυβερνήσεως
4. Ξεχωτάτο κ. Νικόλαο Δένδια Υπουργό Ξεωτερικών
5. Ξεχωτάτη κ. Νίκη Κεραμέως Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων
6. Ξεχωτάτη κ. Λίνα Μεנדώνη Υπουργό Πολιτισμού

HELLENIC REPUBLIC
THE HOLY SYNOD OF
THE CHURCH OF GREECE

Postal address : 14, Ioannou Ghennadiou Street, 115 21 Athens, Greece
tel. no. 0030-210-7272204, telefax no. 0030-210-7272210, e-mail address: contact@ecclesia.gr

Reg. 3199

No. of

Athens, July 15, 2020

Disp. 1346

To
The Hellenic Section
of the International Council
on Monuments and Sites
(HELLENIC ICOMOS)
Athens

As you know, as of March 16, 1983, the Turkish State has ratified the International "Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage" (UNESCO, Paris 1972).

The Church of the Holy Wisdom (Aghia Sophia) of God was founded by the Christian Emperor Justinian, inaugurated on December 27, 537AD and was designed as a space for religious worship, dedicated to the Wisdom of God, Jesus Christ. It is a masterpiece of architectural genius and world-renowned as a monument of Christian culture *par excellence*. Its value remains universal because Christianity is of a supranational, ecumenical radiance.

After 1453 the church of Haghia Sophia was converted into a mosque. From 1573 the church and its elements suffered damage caused by the Ottoman State (destruction of Christian elements of the church, dismantling or plastering of mosaics, coating of walls with Islamic motifs so that Christian icon paintings may be covered) and additions irrelevant to its purpose at the time of its construction (addition of minarets, addition of Islamic symbols of Khalifs to the interior of the church) so that it may be used as a mosque. This use was aimed at symbolising the conquest of Constantinople by the Ottomans on a political level.

By means of a Cabinet decree of Turkey dated November 24, 1934, the church was turned into a museum, its nature as a monument was recognized and its Christian name (Haghia Sophia, Ayasofya) was preserved.

In June 1931, the American scholar and archæologist Thomas Whittemore was allowed to proceed to the uncovering of certain significant mosaics depicting Jesus Christ, the Mother of God, Saints of the Eastern Orthodox Church of Christ, as well as Christian Emperors of the Eastern Roman Empire. Recently, further Christian antiquities that had been covered by the Ottomans were unveiled (mosaics depicting six-winged Seraphs).

On July 10, 2020, it was announced that the Turkish Council of State (10th Chamber) accepted an annulment claim lodged by the “Association of Foundations and Service to Historical Artefacts and the Environment” and revoked the aforementioned Turkish Cabinet decree of November 24, 1934, thereby allowing the conversion of the monument into a mosque.

Essentially, the ruling of the Turkish Council of State converts the Church of Haghia Sophia from a monument of cultural heritage into a symbol of conquest. Moreover, the aforementioned ruling enables the Turkish State to use a monument of Christian culture in a manner intended to insult the Eastern Orthodox Christian Church as well as the other Christian denominations around the world, as this church constitutes to the Christians of the entire world one of the most famous and ancient examples of monumental Christian church building.

In the same spirit, it was announced by the Directorate of Religious Affairs of Turkey that the Christian frescoes of the monument will be covered during Islamic prayers inside it (i.e. five times a day) no will members of the public be allowed to enter it during prayers. Therefore, the free access of the public during specific hours will be limited and the Christian elements of the church will be covered, thus brutally mutilating the outlook and the integrity of the monument, so that it may be rendered a mosque. Furthermore, it is obvious that conservation work on the Christian antiquities of the of the church will be suspended, as they are no longer compatible with the repurposing of the monument.

The church is visited by Christian pilgrims from around the world, among whom members of the Church of Greece, who from now on will have no unobstructed access to the monument in view of its conversion into a mosque and the hiding of its Christian antiquities (mosaics etc.).

For these reasons we kindly request that you exercise your powers pursuant to the international treaties for the protection of the monument and that you manifest your opposition to its conversion into a mosque in the way(s) that you deem most effective.

† **I E R O N Y M O S** of Athens, President

The Chief Secretary

† Philotheos of Oreoi

True copy

The Chief Secretary



† Philotheos of Oreoi

Communicated to:

1. His All-Holiness Bartholomaios, Archbishop of Constantinople
and Ecumenical Patriarch
2. HE Ms Aekaterini Sakellaropoulou
President of the Hellenic Republic
3. HE Mr Kyriakos Mitsotakis
President of the Greek Government
4. HE Mr Nikolaos Dendias
Minister of Foreign Affairs
5. HE Ms Niki Kerameos
Minister of Education and Religious Affairs
6. HE Ms Lina Mendoni
Minister of Culture